

Beleidskader Duurzaam Beheer

Basiskwaliteit beheer openbare ruimte in Ridderkerk

1. Inleiding

Investeren in de sociale samenhang in wijken en buurten is een van de speerpunten van de gemeente Ridderkerk. Daarom zet de gemeente sterk in op het wijkgericht werken om op die manier samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen deze samenhang te versterken.

De introductie van het wijkgericht werken heeft ook een andere kijk op het beheer van de openbare ruimte met zich meegebracht. Daar waar in het verleden de openbare ruimte vooral sectoraal werd benaderd (groen, water, wegen) is de noodzaak erkend om hier nu veel meer integraal naar te kijken. Immers een wijkbewoner beleeft niet zozeer de afzonderlijke onderdelen van de openbare ruimte maar vooral het geheel daarvan.

In het collegeprogramma 2006-2010 is dit door de gemeente vertaald in de volgende doelstelling: *De openbare ruimte kent in de gehele gemeente een basisniveau: schoon, heel en (ook sociaal) veilig. De wijken hebben daar bovenop zelf kunnen kiezen voor accenten met een hogere kwaliteit.*

Om ervoor te zorgen dat de buitenruimte van heel Ridderkerk op dit basisniveau is met door de wijk bepaalde accenten met een hoger niveau zijn in hetzelfde collegeprogramma o.a. de volgende acties aangekondigd:

- *het beschrijven van de basiskwaliteit van het onderhoud aan de hand van beeldmateriaal en omschrijvingen;*
- *het nagaan welke onderdelen van de buitenruimte nog niet aan dat basisniveau voldoen en het daarvoor in overleg met de wijken maken van een verbeterplan;*
- *de wijken de mogelijkheid geven om een eigen keuze te maken voor een accent met een hoger niveau;*
- *inwoners stimuleren mee te doen in het beheer van speeltuinen en plantsoenen.*

In het kader van Duurzaam Beheer is in de afgelopen periode inhoud gegeven aan met name het eerste onderdeel van deze doelstelling: het beschrijven van de basiskwaliteit. In dit Beleidskader wordt tevens ingegaan op de mogelijkheden om de bewoners in de wijken accenten te laten bepalen met een hoger niveau.

Het doel van het Beleidskader Duurzaam Beheer is het vastleggen van de wijze waarop in de gemeente Ridderkerk gewerkt wordt met beeldkwaliteit en het beschrijven en vaststellen van de kwaliteitsambities (de gegarandeerde basiskwaliteit). Hiermee krijgen de bewoners een duidelijk beeld wat zij van de openbare ruimte mogen verwachten en welke rol zij daarbij hebben, en weet de ambtelijke organisatie wat zij moet (doen) realiseren.

Het Beleidskader bestaat daarom uit de volgende onderdelen:

- A. het kwaliteitskader. In het kwaliteitskader wordt beschreven welke kwaliteitsniveaus de gemeente Ridderkerk onderscheidt bij het beheer van de openbare ruimte. Bij deze kwaliteitsniveaus wordt primair gebruik gemaakt van beelden, ondersteund door duidelijke beschrijvingen. Het kader is gericht op het ontwikkelen van een instrumentarium om integraal over de beeldkwaliteit van het beheer te kunnen communiceren met burger, politiek en organisatie.
- B. de kwaliteitstoetsing. De huidige (beheer-)kwaliteit is bepaald met behulp van twee vormen van kwaliteitstoetsing. Allereerst de toetsing door de bewoners met behulp van de wijkschouwen. Ten tweede een ambtelijke nulmeting in de periode maart/april 2008;

-
- C. de basiskwaliteit. Op basis van het kwaliteitskader en de gehouden metingen worden de kwaliteitsambities geformuleerd.
 - D. de implementatie. In de laatste paragraaf wordt het vervolg beschreven. Op basis van de vastgestelde ambities wordt de huidige kwaliteit verder beoordeeld en worden in overleg met bewoners de verbeterplannen opgesteld en uitgevoerd.

2. Kwaliteitskader

Het Kwaliteitskader is vastgelegd in een drietal onderdelen: het Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte, het Handboek Beeldkwaliteit Ridderkerk en de Schouwfolder Ridderkerk.

Kwaliteitsplan beheer Openbare Ruimte

Het Kwaliteitsplan BOR is het basisplan waarin alle beeld- en kwaliteitseisen staan beschreven inclusief de vertaling naar maatregelen en benodigde kosten per kwaliteitsniveau. De (minimale) kwaliteitseisen hebben betrekking op eisen die altijd moeten gelden voor het beheer van de openbare ruimte, ongeacht de keuze voor een specifieke kwaliteit. Het gaat hierbij onder meer om veiligheidseisen. Een voorbeeld is dat bij kunstwerken schades die de constructie bedreigen (bijvoorbeeld scheuren) altijd via het jaarlijks onderhoudsprogramma worden opgelost. Ten aanzien van alle kwaliteitsniveaus geldt dat onveilige situaties direct worden opgelost.

Handboek Beeldkwaliteit

Het handboek is een vertaling van het Kwaliteitsplan in beelden en kwaliteitsniveaus. de basis waarop de organisatie de beeldkwaliteit van het beheer van de openbare ruimte beoordeelt. In dit handboek zijn voor in totaal 59 aspecten van de openbare ruimte kwaliteitsniveaus vastgelegd in beelden en bijbehorende beschrijvingen.

Gekozen is voor het per aspect onderscheiden van vier kwaliteitsniveaus; zeer minimaal, minimaal, standaard en exclusief. Hiermee wordt aangesloten op het systeem dat in de kwaliteitscatalogus openbare ruimte van het CROW (april 2007) wordt gevolgd, wat een landelijke standaard wil gaan worden voor het onderscheiden van onderhoudsniveaus in de openbare ruimte.

Ten opzichte van deze standaard zijn in de gemeente Ridderkerk een aantal aanpassingen gedaan. Allereerst is ervoor gekozen om het vijfde kwaliteitsniveau (zeer exclusief) niet te hanteren aangezien dit een feitelijk onhaalbaar niveau betekent. Van groter belang is dat de beeldmeetlatten die in het handboek van de gemeente Ridderkerk worden gehanteerd door de eigen organisatie zijn voorzien van eigen foto's die beter passen bij en aansprekender zijn voor de situatie binnen de gemeente. Tenslotte is ook het aantal beeldmeetlatten verminderd om een effectievere meting mogelijk te maken (de kwaliteitscatalogus van het CROW kent meer dan 200 verschillende beeldmeetlatten).

Overigens is het handboek ook een dynamisch instrument. In de praktijk kunnen immers steeds nieuwe wensen naar voren komen om specifieke aspecten van de openbare ruimte te beoordelen. Voor het opstellen van nieuwe beeldmeetlatten binnen de huidige opzet is dan ook ruimte gecreëerd en is het bijbehorende proces vastgelegd.

Schouwfolder

De schouwfolder is het document met behulp waarvan de bewoners het beheer van de openbare ruimte beoordelen. Zij doen dit op een hoger abstractieniveau dan de organisatie en kijken daarbij ook veel meer integraal naar de omgeving.

In overleg met de bewoners zijn de onderwerpen bepaald waarop de bewonerssschouwen plaatsvinden. Rondom de thema's "schoon en netjes" en "heel en veilig" zijn in totaal 10 beeldmeetlatten opgesteld. Deze beeldmeetlatten zijn voorzien van foto's en beschrijvingen. Hierbij is er voor gekozen om 5 kwaliteitsniveaus te onderscheiden: van zeer minimaal, minimaal, standaard, exclusief tot zeer exclusief. Aangezien de bewoners vooral naar hun integrale beleving kijken is het kunnen 'scoren' van een 10 in deze situatie wel functioneel gebleken.

Naar aanleiding van een gehouden pilot zijn daar op verzoek van de bewoners ook cijfers bij opgenomen: van 2 (zeer minimaal) tot 10 (zeer exclusief).

Hieronder is een van de beeldmeetlatten uit de schouffolder opgenomen.

Thema "heel en veilig"	
Straatmeubilair: technische staat	
 <p>Zeer minimaal</p>	<p>Omschrijving</p> <p><i>Zeer minimaal:</i> Het straatmeubilair vertoont veel gebreken. Het is beschadigd of staat scheef en het kan niet meer gebruikt worden waar het voor bedoeld is. Het is helemaal kaal of de verf is geheel afgebladderd.</p>
 <p>Minimaal</p>	<p>Omschrijving</p> <p><i>Minimaal:</i> Het straatmeubilair vertoont hier en daar een gebrek. Het is hier en daar beschadigd of staat scheef, maar kan gebruikt worden waar het voor is bedoeld. Grote delen zijn kaal of de verf is voor een groot gedeelte afgebladderd.</p>
 <p>Standaard</p>	<p>Omschrijving</p> <p><i>Standaard:</i> Het straatmeubilair begint wat uit het lood te staan of vertoont wat kleine beschadigingen, maar kan zijn functie goed vervullen. Het is wat kaal of de verf is wat afgebladderd.</p>
 <p>Exclusief</p>	<p>Omschrijving</p> <p><i>Exclusief:</i> Het straatmeubilair staat recht en vertoont geen opvallende beschadigingen of kale plekken.</p>
 <p>Zeer exclusief</p>	<p>Omschrijving</p> <p><i>Zeer exclusief:</i> Het straatmeubilair staat recht, is niet beschadigd en zit strak in de lak/verf.</p>

3. Kwaliteitstoetsing

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de beoordelingen van de huidige kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte zoals die door de bewoners en de ambtelijke organisatie zijn gehouden.

Bewoners

In 2007 zijn in alle wijken schouwen op beeldkwaliteit gehouden. Bewoners zijn dit jaar voor de eerste keer op deze manier de openbare ruimte gaan beoordelen. Met behulp van workshops en ondersteund door een instructie-dvd met specifieke schouwtips zijn zij op hun taak voorbereid. Die zij vervolgens met veel enthousiasme hebben uitgevoerd.

Resultaten

In het onderstaande schema zijn de resultaten van de bewonersschouwen in 2007 samengevat.

Wijk	Schoon en netjes	Heel en veilig
Drievliet-'t Zand	7,2	7,2
Centrum	6,9	7
Bolnes	7	7,4
Slikkerveer	6,8	6,7
Rijsoord	7,7	7,3
West	7,4	7,4
Oostendam	6,7	6
Oost	7,7	7,6
Gemiddeld Ridderkerk	7,2	7,1

De bewonersschouwen zijn gedeeltelijk (4 wijken) in het voorjaar en gedeeltelijk (ook 4 wijken) in het najaar gehouden, gelet op de startfase van deze nieuwe werkwijze. Hierdoor kon op wijkniveau echter geen rekening gehouden worden met seizoensinvloeden. Vanaf 2008 wordt daarom in elke wijk zowel in het voorjaar als in het najaar geschouwd.

Evaluatie

In de voorbereidingen op de bewonersschouwen 2008 is het schouwen zoals dat in 2007 heeft plaatsgevonden met de deelnemers geëvalueerd. Op basis hiervan zijn nog een aantal verbeteringen in het schouwen ingevoerd:

- Groep – het schouwen vindt plaats met 1 groep en niet met 2 verschillende groepen in 1 wijk (zoals in Slikkerveer is gebeurd). Dat veroorzaakt verwarring;
- Aantal deelnemers - een schouwgroep bevat 5 tot maximaal 8 deelnemers zodat iedereen een eigen inbreng kan geven. Wanneer er toch meer deelnemers zijn worden de schouwdeelnemers verdeeld over de voor- en najaarsschouw;

-
-
-
-
-
-
- Samenspraak - de beste werkwijze bij een beoordeling is dat iedere deelnemer eerst zijn score geeft en dat daarna de uitersten hun score toelichten. Vervolgens kan een gemiddelde score worden vastgesteld;
 - Locaties - de bewoners zullen per wijk minimaal 3 eigen schouwlocaties aanreiken aan het begin van de schouwronde. De gemeente stuurt bij de definitieve uitnodiging voor elke schouw (circa 1 week van tevoren) de route waarop de door de gemeente bepaalde schouwpunten zijn aangegeven;
 - Herkenbaarheid – de schouwgroep is herkenbaar voor de wijk door speciale veiligheidshesjes te dragen met "Wijkschouw Ridderkerk" erop;
 - Communicatie - aan het schouwen (en de resultaten) wordt aandacht gegeven in bijv. De Combinatie en op de website van de gemeente.

Overige aandachtspunten

Het is essentieel dat het schouwen ook zijn effecten heeft op de aanpak en werkwijze van de organisatie. Wanneer bewoners in het beheer van de openbare ruimte knelpunten signaleren mag van de gemeente verwacht worden dat zij hier adequaat op reageert. Dat betekent enerzijds het snel verhelpen van kleine gebreken en anderzijds het goed terugkoppelen van de geplande aanpak van de overige gebreken.

Binnen de begroting bestaat daarom enige ruimte om de kleine gebreken direct op te pakken en de wijkploeg daarvoor in te zetten. Dat laat overigens onverlet dat de wijkschouw niet bedoeld is om klachten te inventariseren en op te lossen. Het benutten van het meldingssysteem is daarvoor het juiste instrument.

Ambtelijke organisatie

Het werken met beeldkwaliteit is ook voor de ambtelijke organisatie een andere manier van werken waarvoor zoals eerder gezegd een eigen Handboek beeldkwaliteit is ontwikkeld. Dit handboek is de basis voor een meer specifieke beoordeling van de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte, waarin 59 verschillende aspecten gezien kunnen worden.

In het kader van het vaststellen van de huidige kwaliteit van het beheer is in de periode maart-april 2008 door de eigen medewerkers een inspectie gehouden in de gehele gemeente. In totaal 77 locaties zijn beoordeeld op alle 59 verschillende aspecten. In het onderstaande schema zijn de resultaten van deze beoordeling samengevat. In de onderstaande tabel zijn de resultaten van de nulmeting geordend. Hierbij heeft de kwaliteit standaard het cijfer 6 gekregen; exclusief het cijfer 8.

Wijk	Groen	Verharding	Straatmeubilair	Totaal
Drievliet	6,50	6,74	6,97	6,73
't Zand	7,59	7,25	7,55	7,47
Centrum	6,81	6,69	7,04	6,85
Bolnes	6,84	6,88	6,93	6,89
Slikkerveer	6,51	6,69	7,10	6,77
Rijsoord	6,96	7,20	7,28	7,17
West	6,77	6,68	7,18	6,90
Oostendam	7,01	7,06	7,29	7,12
Oost	6,75	6,50	6,98	6,74
Donkersloot	6,59	7,01	7,22	6,94
Verenambacht	6	6,91	6,83	6,58
Totaal	6,72	6,82	7,08	6,88

Deze score van de nulmeting is goed vergelijkbaar met de score van de bewonersschouwen. Bij het beoordelen van de resultaten van de nulmeting dienen wel een aantal zaken in ogenschouw genomen te worden:

- allereerst heeft de meting in het vroege voorjaar plaatsgevonden. Daardoor is het voor de hand liggend dat op beeldmeetlatten als onkruid op verharding en bladval hoog wordt gescoord wat de hoge score aan exclusief mede veroorzaakt;
- het is de eerste integrale meting die heeft plaatsgevonden. Op onderdelen worden beeldmeetlatten gemist dan wel is aanpassing noodzakelijk. Dit is met name bij verhardingen het geval. Belangrijke technische aspecten, die voor het feitelijk beheer en onderhoud doorslaggevend zijn, worden nu niet op basis van een beeldmeetlat beoordeeld;
- bij de score heeft geen weging plaatsgevonden. Zo kan een slechte beoordeling van een specifieke beeldmeetlat veel meer betekenen dan goede scores op tal van andere beeldmeetlatten;
- de nulmeting zal daarom verder uitgewerkt worden en benut worden voor de analyse van specifieke onderdelen van de openbare ruimte.

4. Basiskwaliteit

Inleiding

De gemeente Ridderkerk heeft als doelstelling voor het beheer van de openbare ruimte geformuleerd dat de gehele gemeente een basisniveau kent voor zowel schoon en netjes als heel en veilig. Dat basisniveau is niet noodzakelijkerwijs hetzelfde als het standaard niveau zoals dat in het handboek beeldkwaliteit wordt benoemd. Immers voor alle kwaliteitsniveaus gelden de algemene eisen, zodat ook de keuze voor een minimaal kwaliteitsniveau verantwoord kan zijn.

Terzijde wordt nog het volgende opgemerkt. In de programmabegroting 2008-2011 is als pestatie-indicator voor de tevredenheid van de burgers over het beheer van de openbare ruimte een 7 bepaald. Voor de meting daarvan is verwezen naar de staat van de gemeente. De najaarsmeting 2007 geeft een uitkomst van 6,6 aan. Dit getal is op meerdere aspecten gebaseerd, variërend van de eigen woning tot het onderhoud van de wijk. Bij de basiskwaliteit die nu dient te worden vastgesteld gaat het uitsluitend om het beheer van de openbare ruimte

Op basis van de gehouden kwaliteitsmetingen (door de burgers en door de ambtelijke organisatie) kan geconcludeerd worden dat dit beheer van de openbare ruimte op dit moment ruim voldoende is en gemiddeld tussen standaard en exclusief in wordt beoordeeld. Voor een deel wordt de (hoge) kwaliteit wel bepaald doordat bij de nulmeting seizoensvoordeel bestond (bijvoorbeeld geen bladval). Overigens betreft het alleen beeldkwaliteit. De technische kwaliteit van de speelplekken (en gedeeltelijk ook de verhardingen) is niet getoetst maar wel een belangrijk aandachtspunt.

Om de vast te stellen basiskwaliteit te kunnen bepalen heeft een vergelijk plaatsgevonden tussen de huidige budgetten (in totaal circa € 3,7 miljoen) en de berekende budgetten voor de verschillende kwaliteitsniveaus. Als vertrekpunt zijn daarbij de onderstaande kwaliteitsambities gehanteerd. Deze zijn o.a. gebaseerd op de huidige bestekken voor het schoonhouden van verhardingen en beplanting.

Milieu	Niveau
Woonomgeving/ Wijkontsluitingswegen	Standaard
Centrumgebied (winkelzone Koningsplein en andere centrumgebieden)	Exclusief
Bedrijventerreinen	Minimaal

Voor de bij de kwaliteitsniveau behorende beelden wordt verwezen naar de bijlage.

Uit een vergelijk van de berekende kosten voor het kunnen garanderen van deze kwaliteiten en de beschikbare budgetten blijkt dat voor een belangrijk deel de beschikbare budgetten toereikend zijn voor het realiseren van deze kwaliteiten. Alleen ten aanzien van speelplekken, groen en oevers zijn een aantal knelpunten naar voren gekomen:

1. het beheer en onderhoud van speelplekken.

Het beheer en onderhoud van speelplekken is onderhevig aan steeds zwaardere wettelijke veiligheidseisen. De huidige gehanteerde administratieve afschrijvingstermijn van 20 jaar voor speeltoestellen (conform de afschrijvingstabel 2007) is mede daardoor niet realistisch en dient te worden gesteld op 12 jaar om zo ook te voorkomen dat de reparatiekosten te hoog worden. Deze termijn wordt overigens in de afschrijvingstabel ook gehanteerd voor straatmeubilair. In de afgelopen jaren is wel een aantal malen op incidentele basis geïnvesteerd in met name de vervanging van speelplekken.

Hierdoor is het beheer- en onderhoudsbudget verder onder druk komen te staan en wordt het beheer en onderhoud van speelplekken feitelijk mede gefinancierd uit verschillende daar niet voor bestemde budgetten. Voor een verantwoord beheer van de speelplekken inclusief vervanging is structureel een extra budget nodig van € 87.000 voor de exploitatietlasten en een vergelijkbaar bedrag voor vervangingen. In de onderstaande tabel is dit nader toegelicht.

Speelplekken	Exploitatie (jaarlijks)	Vervangings- Investerings			
		2009	2010	2011	2012
Beschikbaar	€ 94.000	€ 72.000	€ 75.000	€ 105.000	nmb
Benodigd	€ 181.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000	€ 147.000
Tekort	€ 87.000	€ 75.000	€ 72.000	€ 42.000	nmb

2. het vervangen van groen.

Het vervangen van groen lift nu volledig mee met integrale projecten. Het beschikbaar hebben van een eigen vervangingsbudget voor groenvervangingen maakt het mogelijk om ook uit specifieke groenbelangen tot vervanging over te kunnen gaan. Uitgegaan wordt van een hiervoor benodigd budget van € 135.000 (20% van het berekende jaarlijkse vervangingsbudget voor groen). Gelet op de financiële situatie wordt in eerste instantie geprobeerd om dit budget te realiseren door besparingen bij het meerjarig en integraal aanbesteden van de onderhoudsbestekken. Wanneer dit onvoldoende resultaat heeft wordt dit teurggekoppeld aan de raad.

3. het vervangen van beschoeiingen.

Voor het vervangen en beheren van beschoeiingen is onvoldoende budget beschikbaar. Hiervoor is een extra jaarlijkse dotatie aan het fonds GRP vereist van € 35.000 (gebaseerd op een investeringslast van € 1,4 miljoen).

Scenario's

Ten behoeve van de discussie in en de besluitvorming door de raad is allereerst een scenario beschreven dat budgettair neutraal is. Dit is het voorkeursscenario A. Daarnaast zijn een viertal alternatieve scenario's opgesteld die hieronder schematisch zijn weergegeven. Daarna worden zij nader toegelicht.

	Voorkeur-scenario A	Scenario B	Scenario C	Scenario D	Scenario E
Kwaliteitsniveaus					
Woonomgeving	Standaard	Standaard	Standaard	Standaard-plus	Exclusief
Koningsplein	Exclusief	Exclusief	Exclusief	Exclusief	Exclusief
Overige centrumgebieden	Exclusief	Standaard	Exclusief	Exclusief	Exclusief
Bedrijfsterreinen	Minimaal	Standaard	Standaard	Standaard	Standaard
Financiële consequenties	Budgettair neutraal (exploitatie + vervanging)	<u>Speelplekken</u> + € 81.000 in 2009 (€ 37.000 exploitatie en € 44.000 investeringen)	<u>Speelplekken</u> + € 162.000 in 2009 (€ 87.000 exploitatie en € 75.000 investeringen) <u>Oevers</u> + € 35.000 (<i>exploitatie</i>)	<u>Speelplekken</u> + € 162.000 (€ 87.000 exploitatie en € 75.000 investeringen) <u>Oevers</u> + € 35.000 (<i>exploitatie</i>) <u>Schoonhouden verharding en beplanting</u> + € 80.000 (exploitatie)	<u>Speelplekken</u> + € 162.000 (€ 87.000 exploitatie en € 75.000 investeringen) <u>Oevers</u> + € 35.000 (<i>exploitatie</i>) <u>Schoonhouden verharding en beplanting</u> + € 800.000 (exploitatie)
Vervangings-budget groen	Afhankelijk van resultaten aanbesteding	Afhankelijk van resultaten aanbesteding	Afhankelijk van resultaten aanbesteding	Afhankelijk van resultaten aanbesteding	Afhankelijk van resultaten aanbesteding
Beheer speelplekken	Voldoende budget beheer (+ € 154.000, onder te verdelen in € 80.000 investeringen en € 74.000 exploitatie).	Voldoende budget beheer	Voldoende budget beheer	Voldoende budget beheer.	Voldoende budget beheer.
Inbreng bewoners.	Inzet wijkbudgetten.	Inzet wijkbudgetten	Inzet wijkbudgetten.	Inzet wijkbudgetten + additioneel budget (€ 80.000).	Inzet wijkbudgetten + additioneel budget (€ 800.000).
Benodigd extra budget zonder dekking	0	€ 81.000	€ 197.000	€ 277.000	€ 997.000

Scenario A

In dit scenario wordt de kwaliteit van het beheer van de bedrijfsterreinen teruggebracht naar minimaal, dat dicht tegen de huidige werkelijkheid zit. Het vervangingsbudget groen zal (zoals in elk scenario) moeten worden gerealiseerd door efficiencywinst te behalen binnen de bestaande budgetten. Het op een verantwoorde wijze aanbesteden van belangrijke bestekken voor het beheer van de openbare ruimte voor een periode van 3 jaar (2009-2011) biedt namelijk een mogelijkheid om (een deel van) deze winst te boeken maar is vooralsnog onzeker. Indien hier onvoldoende winst in wordt behaald zal de raad een voorstel worden gedaan voor het beschikbaar stellen van aanvullende middelen. Dit scenario levert een extra financiële ruimte op voor het beheer van de speelplekken van € 154.000.

Bij dit scenario horen overigens wel een aantal risico's:

-
-
-
-
-
-
- algemeen: een lagere kwaliteit op bedrijfsterreinen kan leiden klachten en wensen om het beheer van de bedrijventerreinen op een hoger niveau te brengen. Aan de andere kant kan het berdjiven ook prikkelen om zelf hun verantwoordelijkheid te nemen v.w.b. het beheer van de buitenruimte. (parkmanagement)
 - verhardingen: de waarschuwingsgrens volgens de CROW-methodiek wordt overschreden. Deze grens is volgens het CROW de onderkant van verantwoord wegbeheer. De veiligheid komt daarbij overigens niet in het geding.;

Alternatieve scenario's

Teneinde een goede keuze te kunnen maken zijn ook vier andere scenario's opgesteld. Scenario B is evenals het voorkeursscenario budgettair neutraal. De overige scenario's zijn niet budgettair neutraal waarbij in de scenario's D en E de mogelijkheid wordt gegeven aan bewoners tot het aanbrengen van extra accenten die een extra budget vragen.

Scenario B

In scenario B wordt alleen het Koningsplein exclusief beheerd en onderhouden. De overige centrumgebieden in de gemeente worden teruggebracht naar het niveau standaard. Dit scenario levert binnen de exploitatie ten opzichte van Scenario A een extra financiële ruimte op van € 81.000. Het nadeel van dit scenario is dat winkeliers buiten het Koningsplein zich achtergesteld kunnen voelen ten opzichte van hun collega's op het Koningsplein. Daarnaast geeft dit scenario maar een beperkte ruimte om het beheer van de speelplekken op de gewenste manier te verbeteren.

Scenario C

Scenario houdt in dat bedrijfsterreinen op het standaard-niveau worden onderhouden. Dit impliceert dat een extra budget voor het beheer en onderhoud van de speelplekken beschikbaar gesteld dient te worden van € 162.000 in 2009 (waarvan € 87.000 voor exploitatielasten). Teneinde de beschouwingen op het beoogd kwaliteitsniveau te brengen is een aanvullende jaarlijkse dotatie aan de Voorziening Sloten en singels nodig van € 35.000.

Scenario D

Tijdens de presentatie aan de raad op 14 mei 2008 is van de zijde van de raad aangegeven dat behoefte bestaat om inzicht te hebben in de mogelijkheden om de bewoners invloed te geven op de kwaliteit van het reguliere beheer van de openbare ruimte. Aangegeven is dat daarbij niet zozeer gedacht werd aan extra accenten in de inrichting (zoals die nu bekostigd worden uit de wijkbudgetten) maar om betrokkenheid bij het dagelijkse beheer. In dit scenario wordt deze invloed gerealiseerd op het gebied van het schoonhouden van de verharding (zwerfvuil en onkruid) en graffiti. Dit zijn de in het algemeen door de bewoners meest beleefde onderdelen van de openbare ruimte. Ook kunnen deze elementen goed in samenhang worden aangepakt zonder dat dit ten koste van de integraliteit van het beheer hoeft te gaan. Berekend is wat het betekent wanneer de bewoners de mogelijkheid krijgen om voor 10% van de openbare ruimte een extra accent te leggen voor het schoonhouden van de verhardingen en beplanting. Voor het hanteren van dit percentage is gekozen enerzijds vanwege budgettaire redenen, anderzijds om zo ook een gerichte keuze mogelijk te maken en daarbij te voorkomen dat iedereen zijn eigen straatje schoon wil vegen. Dit scenario levert extra kosten op van € 80.000 t.o.v. scenario C

Scenario E

In scenario E wordt de gehele woonomgeving op de aspecten schoonhouden op verharding en in beplanting op het niveau exclusief gebracht. Dit betekent een jaarlijkse extra kostenpost van € 800.000 t.o.v. scenario D.

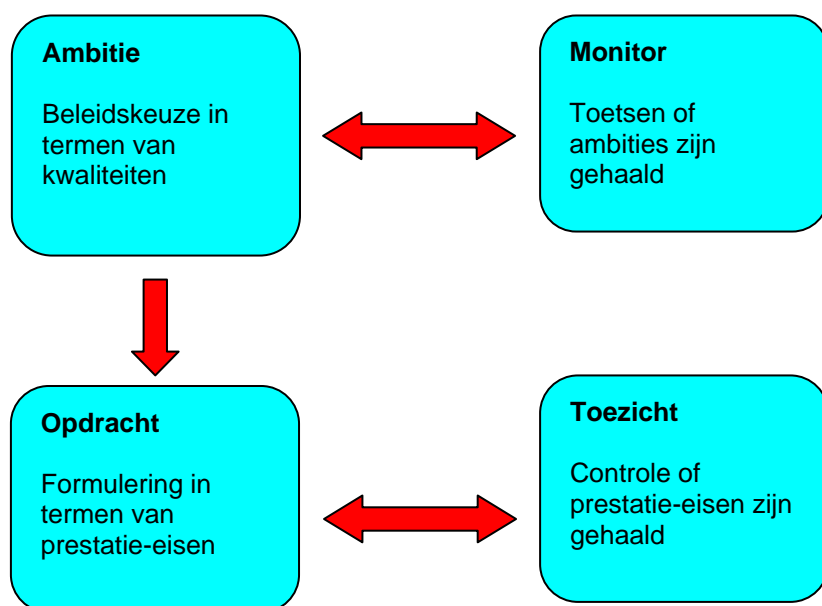
Resumerend: benodigd extra budget t.o.v. scenario A:

Scenario	A	B	C	D	E
Benodigd extra budget	0	€ 81.000	€ 197.000	€ 277.000	€ 997.000

5. Uitvoering

Uitvoering

Het realiseren van de gestelde kwaliteitsambities vraagt een gerichte uitvoering van het beheer van de openbare ruimte. In het onderstaande schema (bron: CROW Kwaliteitscatalogus 2007) wordt de uitvoeringsproces weergegeven.

In het voorgaande deel van dit beleidskader zijn de ambities geformuleerd in termen van de gewenste kwaliteitsniveaus. Om deze ambities werkelijkheid te laten worden zijn een aantal stappen noodzakelijk zoals die in het bovenstaande schema zijn aangegeven en hierna kort worden toegelicht.

Opdracht

De kwaliteitseisen worden vertaald in zogenaamde beeldbestekken. Daarbij is niet het aantal verrichte handelingen (bijvoorbeeld 23 x maaien) maar het gerealiseerde beeld bepalend. Voor zowel opdrachtgever als opdrachtnemer is deze werkwijze nieuw en vraagt daarom gewenning. Inmiddels werken we in de gemeente Ridderkerk al enkele jaren met beeldbestekken en is de werkwijze bekend voor alle betrokkenen.

Binnen de gemeente Ridderkerk wordt overigens gewerkt met externe bestekken (voor de werkzaamheden die uitbesteed worden aan externe aannemers) en met interne bestekken (voor de werkzaamheden die de eigen dienst uitvoert). Op deze manier wordt ook de eigen organisatie geprikkeld om meer bedrijfsmatig te denken en te werken.

De door de raad gestelde ambities worden in de komende periode verwerkt in meerjarige bestekken voor de periode 2009-2011. De verwachting is dat de openbare aanbesteding hiervan voor de gemeente ook financieel gunstig kan uitvallen.

Toezicht

Het bewaken van de uitvoering van de bestekken is een belangrijk middel om daadwerkelijk buiten resultaat te bereiken. Binnen de gemeente Ridderkerk is er voor gekozen om in eerste aanleg de externe aannemer te stimuleren zelf toezicht te houden op zijn uitvoering. Daarnaast houdt de gemeente ook zelf toezicht op de uitvoering. Dat betekent dat in de bestekken eisen worden geformuleerd aan het toezicht door de aannemer en het rapporteren daarover aan de gemeente als opdrachtgever.

Het toezicht van de gemeente vindt continu plaats door het houden van inspecties buiten. De uitkomsten daarvan worden rechtstreeks gecommuniceerd met de aannemer die binnen afgesproken termijnen de geconstateerde knelpunten dient op te lossen.

Monitor

Met behulp van periodiek monitoren kan beoordeeld worden of de kwaliteitsambities ook gerealiseerd worden. Het monitoren gebeurt op twee verschillende manieren: door bewoners en door de ambtelijke organisatie:

- de wijkbewoners beoordelen met behulp van de schouwfolder twee maal per jaar de kwaliteit van de woonomgeving. Zij doen dit zowel in het voorjaar als in het najaar;
- de ambtelijke organisatie beoordeelt de kwaliteit het hele jaar door op basis van een uitgewerkt monitorprogramma. Hierbij wordt rekening gehouden met seizoensinvloeden.

Terugkoppeling aan raad

De kwaliteitsambities worden opgenomen in het betreffende programma van de programmabegroting 2009. Via de reguliere P&C-cyclus worden de resultaten van de monitors aan de raad teruggekoppeld.

6. Tenslotte

In het begin van dit Beleidskader is de doelstelling voor het beheer van de openbare ruimte beschreven:

De openbare ruimte kent in de gehele gemeente een basisniveau: schoon, heel en (ook sociaal) veilig. De wijken hebben daar bovenop zelf kunnen kiezen voor accenten met een hogere kwaliteit.

Met dit Beleidskader is de eerste stap gezet om deze doelstelling waar te kunnen maken. Aan het tweede onderdeel, namelijk de mogelijkheid voor de wijken om zelf te kunnen kiezen voor accenten met een hogere kwaliteit, is op deze plaats nog geen aandacht besteed.

Dat betekent niet dat nog geen accenten door bewoners zijn aangebracht. Juist op kleine schaal blijkt het zeer goed mogelijk om dergelijke accenten op verzoek van de bewoners aan te brengen. Voorbeelden zijn de bladkorven in de wijk Bolnes of de bloembollen in de wijk Slikkerveer. Binnen de begroting zijn daarvoor wijkbudgetten gerealiseerd die in elke wijk dergelijke initiatieven mogelijk maken.

Op basis van een analyse van de gehouden en nog te houden kwaliteitstoetsen zullen daarnaast verbeterplannen worden opgesteld voor specifieke onderdelen van de openbare ruimte. Bij de uitwerking en uitvoering daarvan zullen ook de bewoners worden betrokken waarbij ook gezien zal worden in hoeverre zelfwerkzaamheid van bewoners kan worden betrokken in het beheer.

Tenslotte: het werken met beeldkwaliteit is een langdurig proces waarin bewoners, politici en ambtenaren gezamenlijk optrekken. Essentieel voor een effectieve werkwijze is een voortdurende communicatie en een continue verbetering van de werkwijze. De eerste stappen daarvoor zijn nu gezet. Het werken met beeldkwaliteit is echter niet de kip met de gouden eieren. Het is een belangrijk middel om de kwaliteit van de communicatie en de planning & control te verbeteren. Professioneel vakmanschap, continue aandacht voor het beheer en inrichting van de openbare ruimte en de beleving daarvan blijven onmisbaar voor een goede openbare ruimte.

Bijlage I

Onkruidgroei tegelverharding

Verschil “Standaard” en “Minimaal”

De door onkruid begroeide voeglengte mag ten hoogste 30% van de totale voeglengte bedragen per 100 m² verhardingsoppervlakte.

De hoogte van het onkruid mag niet meer dan 0,20 m1 bedragen.

De door onkruid begroeide voeglengte mag ten hoogste 40% van de totale voeglengte bedragen per 100 m² verhardingsoppervlakte.

De hoogte van het onkruid mag niet meer dan 0,30 m1 bedragen.

Zwerfvuil verhardingen

Verschil “Standaard” en “Minimaal”

Schoonheidsgraad B (matig schoon):

- Her en der verspreid liggen enkele stukken zwerfafval.
- 4-10 eenheden zwerfafval per 100 m² (grof zwerfafval) of per 1 m² (fijn zwerfafval).

Schoonheidsgraad C (vuil):

- Over een belangrijk deel van het gebied ligt zwerfafval.
- 11-25 eenheden zwerfafval per 100 m² (grof zwerfafval) of per 1 m² (fijn zwerfafval).

Technische staat papierbakken

Verschil “Exclusief” en “Standaard”

De papierbak staat recht (< 1 gr schiefstand) en vertoont geen opvallende beschadigingen of kale plekken (<10%).

De papierbak begint wat uit het lood te staan (1- 5 gr schiefstand) of vertoont wat kleine beschadigingen, maar kan zijn functie goed vervullen. Het is wat kaal of de verf is wat afgebladderd (10-40%).

Zwerfvuil grasvelden

Verschil “Exclusief” en “Standaard”

Schoonheidsgraad B (matig schoon):

- Her en der verspreid liggen enkele stukken zwerfafval.
- 4-10 eenheden zwerfafval per 100 m² (grof zwerfafval) of per 1 m² (fijn zwerfafval).

Schoonheidsgraad C (vuil):

- Over een belangrijk deel van het gebied ligt zwerfafval.
- 11-25 eenheden zwerfafval per 100 m² (grof zwerfafval) of per 1 m² (fijn zwerfafval).